

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

U pravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zborovanje v Sevnici.

(Dalje.)

K zadnji točki poprime besedo g. dr. Lavoslav Gregorec, urednik „Slov. Gospodarja“, in predlaga po primernem uvodu, prepreženem z obilim humorjem in rezkimi opazkami, naslednjo:

Spomenico

političnega Slovenskega društva za ministerskega predsednika grofa Taaffeja, zadevno slovensko uradovanje na Štajerskem, sprejeto v občnem zboru v Sevnici dne 12. avgusta 1883.

1. Več kakor 1200 let prebivajo Slovenci na tleh sedanje kronovine Štajerske. Polnih 600 let veljajo kot najzvestejši podložniki vladarjem iz preuzvišene hiše Habsburške. Ko je cesar Rudolf I. Habsburški naše kraje pridobil, bili so Slovenci žalostni in nesrečni rabotarji, tlakarji, podaniki nemškimi graščakom. Še le blagodušna cesarica Marija Terezija začela je kmetom stanje olajševati, pravice graščakom krhati, cesar Jožef storil je še več in cesar Ferdinand I., mili, je 7. sept. 1848 podpisal cesarski patent, s katerim je kmetski človek bil tisočletnega robotanja in tlake za vselej rešen, ter v čast in veljavo svobodnega državljana povzdignjen. Tisoč let svobode oropani Slovenec postal je zopet človek, kakor so drugi svobodni ljudje.

Sedanji slavno vladajoči cesar Franc Jožef I. pa je 21. dec. 1867 podpisal državne osnovne povelje, v katerih je vsem narodom svojega cesarstva podaril enakih državljanskih pravic. S tem smo stopili Slovenci kot vsem drugim narodom mile Avstrije enakopravni ljudje na pozorišče svetovne zgodovine, postali smo vsem drugim enakopraven narod!

2. Slovencev nas je 1 $\frac{1}{2}$ milijona duš, ter smo, iz mislij pusteč Italijo in Ogersko, raztreseni po 6 kronovinah avstrijskih. Na Štajerskem nas biva skupaj več kakor 400.000 duš v 7 okrajnih glavarstvih: Radgona, Maribor, Ljutomer, Ptuj, Slov. Gradec, Celje in Brežice. Zadnjih 6 skupaj pripada

v cerkvenem oziru škofiji Mariborskej. Po letošnjem šematizmu šteje cela ta škofija 466.372 duš, večinoma samih Slovencev, kajti Nemci imajo popolne farno in farno službo božjo samo v Mariboru in Ptuj, pol službe božje pa v Slov. Bistrici, Celji in Mahrenbergu. Vender v vseh imenovanih mestih in trgu Mahrenbergu treba je tudi slovensko službo božjo oskrbovati. To pa terjaja, da na spodnjem Štajerskem ni in tudi ne more biti noben duhoven nameščen, ki bi dobro ne znal nemški in slovenski.

L. 1880 so ljudi šteli, pa na spodnjem Štajerskem našli samo 390.000 Slovencev, ki so izrekli, da navadno govorijo slovenski. Iz tega pa sklepajo, da sploh ni več Slovencev tukaj kakor 390.000, to bilo bi popolnoma krivo; kajti mnogo slovenskih hlapcev in dekel in delavcev še niti vprašali neso, ampak zavoljo njihovih nemških gospodarjev precej zapisali mej Nemce; mnogo ljudij zna slovenski in nemški in so jih zaradi tega že Nemcem prišteli. Pravih Nemcev pri nas je malo, mnogo Slovencev govori tudi nemški, a ogromna večina zna le slovenski. No, in že iz tega se more sklepati, kako potrebno je na spodnjem Štajerskem, da tudi uradniki umejo obadva deželna jezika, namreč nemški in slovenski.

3. Od tiste dobe, ko smo Slovenci postali vsem drugim enakopraven narod ter dobili vsem drugim jednake pravice, morali smo tudi tem pravicam jednake bremena prevzeti. Moramo vsled tega plačevati velike gruntne dače, precej hude deželne, okrajne in občinske doklade, zraven nas je pa še vojniška dolžnost zadela. V tej reči smo mi štajerski Slovenci celo Nemcem naprej, kajti čeravno štejejo na Štajerskem nad 200.000 Nemcev več kakor Slovencev, vender moramo Slovenci dajati več vojakov. Tako na pr. nabirajo od Nemcev novince za 27. celi pešpolk in za dva lovška bataljona, pa za polovico 47. peš-polka; pa tudi od Slovencev, čeravno jih je za 200.000 duš manje v deželi, jemljejo rekrutov tudi za celi pešpolk 87, za dva lovška bataljona (Ptujski in Celjski), vrhu tega pa

še za 6. artilerijski (topničarski) in 5. dragonski polk, mnogo slovenskih sinov služi cesarja pri pionirjih itd. Ako tedaj država Slovincem štajerskim nalaga toliko bremen, dolžna jim je tudi privoščiti in dati, česar potrebujejo za svoj obstanek, razvitek in napredek, t. j. dejansko enakopravnost v šolah, uradih in javnem življenji, kakor nam to od samega cesarja podpisana postava svečano zagotavlja.

4. Žalibog, da nosimo sicer bremena nove dobe, a pravice še v dejanji in resnici malo ali nič ne uživamo. Še vedno se borimo kakor l. 1848. za dejansko enakopravnost. Tisti rod, ki je takrat borbo pričel, pada v grob, a sedanji rod še vender bije vedno isto vojno, ter ni misliti, da bi kmalu bila povsod končana. L. 1848. prosilo je tedanje Slovensko društvo pri ministerstvu, naj uvede slovensko uradovanje in l. 1860. smo poslali ministru Schmerlingu velikansko peticijo, katero je podpisalo 20.000 Slovencev. V peticiji smo prosili, naj bi se v uradih tudi slovensko uradovale in l. 1864. je cesar sam priznal enakopravnost slovenščine v uradih in šolah. Toda, bilo je vse zastoj in zato so številni tabori isto zahtevali. Sedaj imamo Slovenci samo take državne in deželne poslance, ki so pred volitvijo morali izpovedati, da si bodo prizadevali Slovincem pomagati do dejanske veljave njihovega jezika v šolah in uradih.

Kljubu temu moramo dasi žalostnim srcem priznati, da naš slovenski jezik še ne uživa enakopravnosti v šolah in uradih in, če pomislimo kakovost večine sedanjih uradnikov, uvidimo, da z njimi niti mogoče ni izvrševati jezikovne enakopravnosti, ker slovenski niti ne umejo. Iz tega pa izvirajo vedni prepiri mej narodi zavoljo jezika. Vrhu tega prihajajo iz tega, če pri nas uradniki obeh jezikov dobro ne znajo, razne krivice in časih največje nesreče. Navajamo samo dva slučaja:

a) V Mariboru ne zna komisar Leitner čisto nič slovenski, pa je šel s komisijo v Rače na Dravskem polju, kjer sta se dva slovenska kmeta tožila zaradi vode, ki je služila napa-

LISTEK.

Klara Milič.

(Ruski spisal J. C. Turgenjev, poslovenil J. P.)

(Dalje.)

VII.

Aratov našel je tam mnogo šetalcev. Vreme bilo je vlažno in hladno. Premišljeval je, kaj mu je storiti in obračal je svojo pozornost na vse predmete, katere je videl, kakor da bi hotel prepričati sebe, da je prišel sprehajati se kakor drugi . . . Včerajšnje pismo imel je pri sebi v žepu, in vedno je čutil, da je ima pri sebi. Šel je dva pota gori in doli po bulevardu in dobro pogledal vsako žensko, ki je šla mimo njega — srce mu je silno bilo . . . Čutil je, da je truden, in usel se je na klopico. P . . . mu je na misel: „Kaj pa, če tega pisma ni ona, a kaka druga ženska?“ Pa to zanj more se jedno . . . vender moral je priznati, da

ttega on ni želel. „Bilo bi jako neumno“, mislil je, „še neumnejši, kakor ono!“ Bil je nemiren; začelo ga je zebsti — pa ne od zunaj, a od znotraj. Nekolikokrat potegnil je uro iz žepa, pogledal na njo, pa vselej pozabil, koliko minut še manjka do petih. Zdelo se mu je, da ga vsi mimogredoči porogljivo in začudeno pogledujejo. Majhen psiček skočil je k njemu, povohal njegove noge in pomahal z repom. Jezen mahnil je po njem. Najbolj mu je pa presedal rokodelski učencev v umazanej in raztrganej suknji, ki se je usel na klop na nasprotni stani bulevarda — in zvižgajoč, praskajoč se in teptajoč z nogami v raztrganih čevljih gledal nanj. „Lej no“, mislil si je Aratov, „gospodar ga gotovo čaka, on pa tu lenobo pase . . .“

In to trenutje je zaslišal, da je nekdo prišel in obstal za njim . . .

Obrnil se je . . . Bila je ona!

Brž jo je spoznal, dasi je gosta temnosiva tančica zakrivala njen obraz. Kakor bi trenil skočil je po konci — in stal je pred njo, pa niti besedice

ni spregovoril. Ona je tudi molčala. On je čutil velik nemir, in ona nič manj ni bila razburjena: Aratov pa skozi tančico ni mogel zapaziti, kako je pobledelela. Vender je ona spregovorila prva.

— Hvala lepa — rekla je s trdim glasom — hvala, da ste prišli. Nesem se nadejala . . . zdaj se je malo obrnila proč in šla je dalje po bulevardu.

— Vi me bote morda slabo sodili, — nadaljevala je, ne obrnivši glave. — Res, moje vedenje je jako čudno . . . Pa jaz sem mnogo čula o vas . . . a ne! Jaz . . . nesem zato semkaj prišla . . . Ko bi vi vedeli . . . Oh, toliko sem vam hotela povedati, moj Bog! . . . Pa kako naj to storim . . . Kako hočem začeti?

Aratov šel je poleg nje, malo zadaj. On ni videl njenega obraza, videl je le njen klobuk in nekaj tančice . . . pa črno že ponošeno mantilo. Na skrivnem se je jezil na se in na njo, zoprno mu je bilo to snidenje in to objasnenje mej popolnem tujimi ljudmi na bulevardu.

(Dalje prib.)

janju travnikov. Prvi kmet je imel zagovornika seboj, g. notarja in poslanca dr. Radaja, ter je po njem dal svoje zahtevanje in uzroke zanj v protokol. Drugi pa je prišel sam, a govoril samo slovenski ter ustno izpovedal tudi svoje zahtevanje in uzroke, toda v protokol jih ni mogel dati, ker ga politični komisar ni umel. V zadregi vpraša komisar g. dr. Radaja, kaj neki hoče slovenski kmet? Ta ga zavrne, da on zamore kot zagovornik zastopati le jednega kmeta, ne pa obadveh, ker sta si nasprotnika. Tako so stali več ur in ničesa opravili, dragi komisijon pa sta bržčas kmeta plačala.

b) Žalostnejši pa je drugi slučaj, ker je imel krvavih nasledkov in še sedaj ni končan. V mislih imamo nesrečni upor slovenskih vinogradarjev v Sromljah zoper trtno uš-komisijo, kjer so žandarji jednega kmeta ustrelili. Kmeti ljudje Brežiškega okraja so morebiti sedaj najubožnejši v celi deželi. Pravi siromaki so, če jim vinske gorice ne obrodijo. To pa se godi že več kakor 30 zoprednih let. Letos je vendar jedenkrat vinska trta z obilnim in lepim grozdem obložena. Toda sedaj pride trtna-uš komisija, udara v vinograde in začne trsje z grozdem obloženo ruvati in izkopavati. Takšno silovito ravnanje moralo je ljudi tem bolj žaliti, ker neso vedeli nič o cesarske postavi o zatiranji trtne uši in ker sploh neso bili prav prepričani o nevarnosti tega novega škodljivca. Razen tega vznemirjali so ljudi najneumnejše govorice; n. pr. ljudje so g. Šnideršiču v Brežicah, ki je trtno uš v Kapelah zasledil, obetal 50.000 gld., če pomaga v 10 letih Bizeljske vinogradi uničiti. Tukaj je torej bilo treba opaznega postopanja in pouka. Žalibog se to ni zgodilo, a tudi zgoditi moglo ni; kajti od ministerstva poslani trtno-ušni potovalni učitelj g. Hanzelj ni zmožen slovenski kaj razlagati. Od trtne komisije ni umel nobeden prav slovenski. In naposled spremljal je dne 13. julija trtno-ušno-komisijo v Ključih okrajni komisar g. dr. Gaymaier, ki ne zna slovenski. Nihče v to poklicanih mož ni mogel razburjenega ljudstva pomiriti, nihče poučiti. Kar se je potem zgodilo, to je sedaj sodnji izročeno. Žandarji so jednega kmeta k priči ustrelili, jednega hudorani; prišlo je 200 vojakov iz Maribora, potem pa še preiskovalni sodnik iz Celja, ki je 11 kmetov dal dva po dva zvezati in v Brežice in Celje odgnati. Nepopisljiva je žalost zapuščenih žen in otrok, to pa ob takem letnem času, ko je toliko najsilnejšega dela zunaj. Pravijo pa vsepovsod ljudje, da bi bilo vse to izostalo, ko bi slovenščine zmožni gospodje bili ljudstvo o pravem času poučili in pomirili. To je tedaj drugi žalostni slučaj in dokaz, kam pridemo, če uradniki na slovenskem Štajerskem slovenski ne znajo.

5. Dne 14. julija zboroval je deželni zbor v Gradci zadnjikrat, ko se tam po telegrafu izve, kaj se je v Brežiškem okraju zgodilo. Slovenski poslanci pripravijo takoj poslanca za Brež. okraj g. Šnideršiča, naj vlado vpraša ali interpelira. To se zgodi. G. Šnideršič vpraša, je-li strašni dogotek v Sromljah g. c. k. namestniku znan; nesreča bi se ne bila zgodila, ko bi politični komisar pomirljivo in podučno posredoval, česar pa storiti ni mogel, ker slovenski ne zna; vpraša se torej: namerava li vlada ljudstvo dati podučiti in dalje, hoče li ukreniti, da se bodo zanaprej na slovenskem Štajerskem nastavliali samo takšni uradniki, ki popolnem umejo obadva deželna jezika, nemški in slovenski?

G. c. k. namestnik baron Kübeck odgovori, da mu je nesreča znana, da dotični komisar res slovenski ne ume dosti, pa da so tudi drugi, a ne samo uradniki nesrečo zakrivali (koga je g. namestnik v mislih imel, tega ni povedal). Zastran pouka ljudstva ni omenil nič, pač pa, da je voljan strogo ali ostro postopati. Zastran uradnikov pa je dejal: da bi rad slovenščine zmožnih uradnikov nastavil, pa jih nema. Celih 13 let (kar je on namestnik cesarja v Gradci) se ni oglasil noben slo-

venski jurist k političnej službi, samo letos se je jeden oglasil, prav bela vrana. S tem, dejal je baron Kübeck, sem vprašanje ali interpelacijo rešil.

Ta odgovor ni samo slovenskih poslancev, ampak vse Slovence, ki kaj berejo, močno razžalil, zlasti ker je c. kr. namestnik kot dostojno smatral o tako žalostnem krvavem dogodku svoj odgovor z nepotrebno smešnico o belej vrani končati in se o tako resnobnih rečeh šaliti. V Ključah usmrteni kmet še niti pokopan ni bil, ležal je še na pravili, ko se je v Gradci tako govorilo.

Zakaj pa slovenski juristi nečejo k političnim službam na Štajerskem; uzrok povedal je „Slovenski Narod“, češ, da se tukaj uradnikom, ki svojega narodnega slovenskega mišljenja in čuvstva ne prikrivajo, slaba godi; človeku je tukaj treba svojo slovensko narodnost zatajevati in jej celo nasprotovati, zlasti ob raznih volitvah, česar značajen, izobražen slovenski človek storiti ne more. Tako pravi „Slov. Narod“. Slovenski poslanci pa so izvedeli za drugi uzrok. G. baron Kübeck ima 7700 gld. za 14 konceptnih praktikantov, tedaj za vsacega 500 gld. letne podpore na razpolaganje tistim juristom, ki hočejo k političnemu službovanju pristopiti. Sedaj pa so se baje ravno slovenskim juristom dveri do one podpore v Gradci celih 13 let nekako zapirala. Pri c. k. namestniku se je baje šestokrat rekalo: Wir brauchen keine Windischen. Če je to res, potem je lahko umevno, da c. k. namestnik pravi: nemam slovenščine zmožnih uradnikov.

6. Tem jasnim besedam o pomanjkanji slovenščine večših uradnikov nasproti morali pa smo se močno čuditi, ko je baron Kübeckov uradni list: „Grazer Zeitung“ št. 166 t. l. najedenkrat slovenske liste začel podučevati rekoč: ni res, da bi Slovincem manjkalo slovenščine zmožnih uradnikov, imamo jih. Potem pravi: pri okrajnih glavarstvih: v Mariboru, Ptuj, Ljutomeru, Slov. Gradci, Celji in Brežicah je 27 političnih uradnikov. Izmed teh zna 17 uradnikov popolnem dobro slovenski, 8 vsaj za silo z ljudstvom slovenski govoriti more in le dvema je bilo treba naložiti, naj se slovenski naučita, če hočeta na spodnjem Štajerskem službovati.

Ako pomislimo, kaj se je v Sromljah godilo, kaj pri komisijonih v Mariboru, moramo se tej izjavi tem bolj čuditi, ker so slovenski listi trditev „Grazer Zeitung“ takoj s številkami in imeni popolnem ovrgli in uničili.

Slovensko društvo predlaga imenik uradnikov političnih, davkarskih, pošarskih, zdravniških, gozdarskih itd., ki na spodnjem Štajerskem službujejo. Razporeženi so po 3 vrstah. V prvej vrsti so tisti, ki res umejo dobro slovenski govoriti in pisati, v drugej vrsti, ki znajo le za silo govoriti, pisati pa ne, in v tretjej vrsti, ki ne znajo slovenski ne govoriti ne pisati. Podatki so vzeti iz ustnega občevanja slovenskih strank z dotičnimi uradniki.

Vzemimo sedaj, da ima Grazer Zeitung prav, kedar piše, da je na slovenskem Štajerskem 27 političnih uradnikov nameščenih. Toda nema prav, ako trdi, da izmed teh zna 17 dobro slovenski, 8 za silo in 2 nič; kajti v resnici so samo 3 slovenščine popolnem zmožni uradniki, namreč okrajni komisar Jerman v Ptuj, okrajni komisar Felčeti in okrajni sekretar Vajda, obadva v Celji; za silo slovenski govori 12 uradnikov, a 12 je takih, ki ne znajo nič slovenski. Tako kažejo skušnje!

V Mariboru, Ljutomeru, Slov. Gradci in Brežicah nemamo niti jednega uradnika, kateri bi dobro in pravilno slovenščino govoril in pisal.

Okrajni glavarji, posebno oni v Brežicah, so v stanu vsaj govoriti s slovenskimi strankami in z njimi v slovenščini občevati, novi Mariborski glavar pa še niti tega ne zmore.

Priloženi imenik kaže, da štejemo na spodnjem Štajerskem političnih, sanitetnih, gospodarskih, cementarskih, davkarskih in poštnih uradnikov 171. Od teh zna dobro slovenski in nemški samo 37, za silo slovenski ume jih 54, in čisto nič slovenski pa jih ne zna 80.

171.

Slovensko društvo je tega mnenja, da le-te številke dovolj jasno pričajo in dokazujejo, da se s

takšnimi uradniki ne more ustrezati vseskozi koristim javnega službovanja, pa tudi ne potrebam slovenskega prebivalstva, najmanje pa izvrševati po državnih osnovnih postavah Slovincem zagotovljene pravice do enakopravnosti njihovega slovenskega jezika v uradih in javnem življenju.

Zatorej si usoja sledeče prositi: visoko ministerstvo notranjih zadev naj blagovoli proužročiti:

1. da se političnim, davkarskim in poštnim uradnikom, ki na Slov. Štajerji poslujejo in ne znajo slovenski govoriti in pisati, ukazuje, da se ko najbrže slovenščine popolnoma naučé; ko bi pa tega ne storili, da se nadomestijo z uradniki, slovenskega jezika zmožnimi;

2. da se c. kr. namestniki v Gradci za 14 konceptnih praktikantov dovoljenih 7700 gld. tako razdeli, da se za 5 slovenskih juristov 2500 gld., t. j. 500 gld. za vsakega porabi;

3. naj blagovoli pri ministerstvu notranjih zadev nastaviti posebnega poročevalca ali slovenskega referenta za vse slovenske okraje in Mariboru ali Celji ustanoviti oddelek Graške namestnijske za slovensko-štajerske okraje.

(Konec prih.)

Miklošič in Hrvati.

(Dalje.)

Ali to žalostno-smešno vedenje ima še druge strani. Bratje strankarova prava, po mišljenju dešnjacijonalci, in sploh Nemci poudarjajo pri vsaki potrebi in nepotrebi priliki nemštvo Dunajskega vseučilišča, kar se ve da ni ravno krivo. Zaradi tega pa se ne sme tako opustiti prilika, da se pokaže i slovanstvo. Tukaj pa nam ni treba nikake demonstrativnosti, ampak mirno in dostojno lahko se pokaže s samo slavnostjo, da je dika Dunajskega vseučilišča, njega bivši rektor itd. „der bedeutendste mann der philosophischen facultät“ — Slovani, in da veliko število slušateljev nemških profesorjev, ki se taki akademični slavnosti ne morejo izogniti, je tudi slovenskih. Hrvati tedaj tudi neso ravnali ko dobri Slovani — ko svojega vseučilišča vredni akademični sinovi pa tem manje! — in slovenska vzajemnost, ki je ravno mej Dunajskim dijaštvom jako udomačena — mimogrede omenim, da ste obe zadnji dobrodejni slavnosti občeslovanski bile v korist Hrvatov v Istri in Zagrebčanom — jim ni dosta mar. Poljakov in Rusov dosedaj ni bilo nikoli mogoče skupaj spraviti; takrat je šlo, ko se hoče proslaviti mož znanosti. Ako Hrvati takrat ne bodo zastopani, svobodna jim — blamaža. Žal nam je le, da jih doleti ko Hrvate in ne ko strankare prava.

Ali hrvatska mladež greši tudi proti „hrvatsko-slovenski zajednici“. Da se pa tendenca tega spisa sploh kakor naslednjih vrstic ne razume krivo niti od Slovencev niti od Hrvatov, razglašaj njih pisalec, da spada k najprepričanjšim zastopnikom te ideje in da se mu zdi potrebno in se ve da tudi mogoče, da se počasi oni proces, kateri je Hrvatom in Srbom dal jeden književni jezik, razširi tudi na Slovence.

Ali ravno s takim ravnanjem podira hrvatska mladež vse mostove, po katerih bi bil prehod mogoč. Jaz moram že pripoznati, da bi mi ravno ona dva Miklošičeva nauka, katerih se hrvatska mladež toliko brani, bila mej glavnimi argumenti za moj ideal.

In kje smo še v tej točki? Naša vzajemnost še niti ni tako daleč prikorakala, da bi ljudje časa ne gubili s prekladanjem hrvatskih spisov in obratno. „Matica Hrvatska“ se res pri vsaki priliki svoji slovenski sestri za uzor postavlja, ali naj pogleda kdo v njen imenik, koliko slovenskih članov bo tam našel!

Koliko hrvatskih knjig, da molčim o srbskih, čitajo sploh po duhu preponemčeni Slovinci? Na Hrvatskem pa ni drugače; o naših razmerah poučuje se hrvatski listi le preveč iz nemških listov in neki dvakrat izhajajoči hrvatski list, ki tudi spada k sanjarom o slovenskih zemljah, prinesel je letos ta-le imena mestnih odbornikov Ljubljanskih: Dr. Drč, dr. Papec (Papež!), Zuzek (Žuzek), lje

(Šuklje). Določba organizacijskega načrta za avstrijske gimnazije, naj se v višji gimnaziji tudi hrvaščina uči, ki je Miklošičeva zasluga, mislim se nikoli ni prav izvrševala in, kjer se je to godilo, kakor v Mariboru, zabranila je to neka „verodnung“ iz sredine 60 let. Sploh, kamor koli človek pogleda, vidi, da še v tem nesmo dalje, nego pri dobri misli. Po tem pa naj se še pomisli, koliko odločnih in močnih nasprotnikov ima še ta mišl. Po najnovejših prikaznih pri Hrvatih pa se še le prav oddaljujemo od tega cilja.

Da pa smo si Slovenci in Hrvati sploh potrebni, tega tudi najhujši slovenski separatist ne bo zanikal, ki o St. Vrazu ne ve več, nego da je bil „uskok“. Saj imajo cislitavski Hrvati jednako osodo s Slovenci in v Zagrebu in še drugod širi se nemčevanje preko naših glav. Za tega delj bi se tudi ne smela opustiti nobena prilika, ki bi to vez mogla utrditi. In naj se le pomisli, da bo slovenska mladež — in to za bodočnost ni malenkost — Hrvate navadno sodila po tem, kakeršen utis je dobila o njih za časa skupnih študij. Sedaj pa žalibog večina odhaja iz vseučilišča Dunajskega in Graškega z mnenjem, da „s Hrvati ni nič opraviti“.

(Konec prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 16 avgusta.

V torek praznoval je nadškof in kardinal **Pražki** knez Schwarzenberg petdesetletnico svojega mašništva. Ob tej priliki došle so mu čestitke od mnogih korporacij in sam svetli cesar mu je doposlal čestitujoče ročno pismo, v katerem se mu zahvaljuje za dosedanje njegovo vzgledno službovanje. V predvečer slavnosti naredilo mu je nad 2000 članov raznih društev Pražkih velikansko bakljado, katera se je spremljana z godbami pomikala čez Karlov most na Hradčin pred nadškofijsko palačo, kjer se je bilo zbralo mnogo plemstva. Po odpeti slavnostni kantati prišel je kardinal Schwarzenberg v spremstvu papeževega nuncijskega Msg. Vanutellija in komandujučega generala fcm. barona Filipovića na balkon ter se je v nemškem in češkem govoru toplo zahvalil ljudstvu za izkazano mu ljubav, ključoč božji blagoslov nad udano mu prebivalstvo.

Novoimenovani namestnik za **Galicijo**, vitez Zaleski, podal se bode v 19 dan avgusta na Dunaj, da bode cesarju prisegel. Okrožnica, katero je izdal novi namestnik podredjenim organom, poudarja važnost gojiti gospodarstvene interese dežele, važnost šolstva, razborito in energično upravo, naglašuje in naroča natančno izpeljati postave in do pičice v ozir jemati enakopravnost narodnostij ter priporoča složno delovanje s samoupravnimi organi. — Danes sešla se je ter pričela svoj posel komisija, obstoječa iz zastopnikov ogerske vlade, galijske deželne vlade in deželnega odbora, da bode izbravila nekatera dela, predidoeča konečnemu urejenju meje mej Galicijo in Češkimi komitatom, bodoči temelj za določno izvršenje tega že dolgo visečega vprašanja.

Protizidovski izgredi so v Pešti utihnili, zato pa se nadaljujejo po drugih ogerskih mestih, posebno ob desnem bregu Dunava. V torek bila je z ozirom na nje resna dotična konferenca mej Tizzo in komandujučim generalom Edelsheimom, vsled katere so se po vseh vojaških postajah cele proge odredile najširše naredbe.

Vnanje države.

Povodom ženitbe **črnogorske** kneginjice Zorke došlo je knezu Nikiti mnogo čestitujočih depes. — V čast carjevu namestniku grofu Orlovu-Denišovu osnoval se je bil v nedeljo vojaški manöver, katerega so se udeležili knez s spremstvom, grof Orlov in polkovnik Milinković. Po izborni dovršenem manévru pogostili so se častniki in moštvo na vrtu knežjega konaka.

Ker se bode podal **srbski** kralj Milan meseca septembra k manévrom nemške vojske v Homburg, kamor ga je povabil cesar Viljelm, se bode zasedanje skupščine, že tako dolgo težko pričakovano, zopet odložilo za nedoločen čas.

Pododsek, katerega so postavile **rumunske** kamore, da izdela načrt predlogi za revizijo ustave, povzel bode prihodnje dni zopet svoje prenehano delovanje. Pričakuje se, da bode načrt do začetka prihodnjega mesca že dognan. — Ob enem se poroča iz Bukurešta, da je dobil belgijski general Brialmont, kateri je izdelal obrise za utrjenje Bukurešta, 16.000 frankov. Podrobnosti teh obrisov

sicer še neso dokončane, nego samo načrt, ki predstavlja vkupno trdnjavo, in le-ta se je pred kratkim fotografično razmnožil v neke malih izvodov. Vojni minister rumunski je razven tega ukazal, da se ima započeta železnica Titu-Tirgovesti končati najdalje do 1. oktobra istočnega kalendra. Blizu Tirgovesti je velika tovarna za smodnik in zdaj se bode v tem mestu osnoval tudi velik arzenal.

Dopisi.

Iz Zagreba 15. avgusta. [Izv. dop.] Sinoči okolu 10. ure zbralo se je do preko tisoč ljudij v Gunduličevj ulici pred finančno zgradbo, na kateri je pribitih 6 magjarskih grbov z magjarskimi napisi, in došlo je do hude praske, pri kateri je bilo mnogo ljudij ranjenih, mej drugimi trije mestni stražari, poveljnik policije Malin in detektiv Staudacher. Še le po polnoči je vojaštvo razkropilo demonstrante. Pravijo, da so finančni stražari ranili Malina in Staudacherja, ker neso poznali poglavarstvenih osob. — Finančni ravnatelj David potegnil je danes iz Zagreba.

Danes ob 3. uri popoldne zbralo se je ljudstvo, potrgalo je vse magjarske grbe in pobilo okna na finančnih zgradbah. Ves Zagreb na nogah, vznosenost velika. Stražari so pobegnili, vojaštvo designirano.

Iz Zagreba 15. avgusta. [Izv. dop.] Magjarskih tabel na finančnem poslopi ni več. Ko vsled Davidovega pritiska namenjeni meeting nikakor ni bil dovoljen, se je nekoliko dnij v meščanskih krogih posvetovalo o strategičnem napadu na magjarske Davidove table. Dva večera bilo je pred finančnimi poslopi vse živo; policija imela je polne roke posla, da umiri meščane; mej policisti se je opazovalo tudi nekoliko magjarskih husarjev. Sinoči je pa stvar že prav resnobna postala. Po 10. uri zvečer bile so vse okolišne ulice prepolne ljudstva. Najedenkrat zadoni strašan hrup. Kamenje je padalo iz vseh strani na policaje kot nagli dež. Policaji in nekoliko magjarskih husarjev letelo je z golimi sabljami za ljudmi; sekalo se je, kar je zadelo. Tudi vaš dopisnik, ki je slučajno mej gledalci stal, je bil v „dežji kamenja“, in da ni hitro v bližnjo gostilno skočil, bi bil gotovo od magjarskega husarja s sabljo po hrbtu dobil. Koliko je ranjenih, se še ne vé, ker so ljudje po bližnjih hišah razbežali. Dva policaja in jeden mestni dedektiv, vulgo „špicelj“, so pa hudo ranjeni in leže v bolnici. Mej lahko ranjenimi je prav veliko otrok in učencev srednjih šol. Danes je bilo vse razdraženo. Staro in mlado, možko in žensko: vse se je oborožilo s kamenjem že zjutraj. Še neso dobro žlice pri kosilu odložili, se že zopet zasliši grozno vpitje na ulicah. Bilo je **dve ura popoldne**, tedaj pri belem dnevu. Vse drvi k finančnemu poslopiju. Tu je bil prizor, ki se vidi pač redko tudi mej neustrašljivimi ljudmi, kakor so Hrvatje. Tri ulice pri dolenjegradskej šoli, Ilici in samostanskej ulici so ljudje, oboroženi z debelimi palicami in cepci, v jednem hipu zaprli. Neki korenjak stopi z lestvicami, katere mu je dala neka domoljubna gospa M. iz svojega dvorišča, k finančnemu poslopiju, jih prisloni na zid in pomeče na cesto vse grbe z magjarskimi nadpisi. Na straži bila sta le dva policaja — znamenje, da se niso nadejali tega — in ko sta hotela junaku braniti na lestvice, dobila sta take zalogaje iz jedne in druge strani, da sta se kar izgubila. Finančna straža, ki je v poslopiju, odpre nekoliko okenj ter jeden nastavi puško, da bi mej ljudstvo strelil. V ta hip pa prileti v okno toliko kamenja, da mu puška pade iz rok. Ko je junak pometal grbe na cesto, začelo se je razbijanje okenj na finančnem poslopiju. Niti jedno okno na ogromnem poslopiju ni celo ostalo. Poslopije je zdaj brez šip, pusto in razorojeno, prava podoba magjarskih financ. Po tleh je kamenja in steklovine kar na voze in na tisoče ljudstva ogleduje podrtino. Magjarske grbe odnesli so na Zrinjski trg, kjer so jih na drobne kosce razteptali. Ko to pišem, da pošte ne zamudim, se stvar še ni končala. Najmanj tisoč ljudij podalo se je v gorenje mesto pred Davidovo stanovanje, da mu objavi, kaj se je zgodilo z njegovimi tablami. Ban je prišel sinoči iz Pešte; pravijo, da ni mogel celo noč

spati, ko je slišal, kaj se je zgodilo. No, zdaj je pač tudi njemu ložje pri srcu; tabel več ni in mir se bo zopet vrnil mej meščane. Vsak je radoveden, kaj bo zdaj z Davidom. Tacemu človeku, ki dela take predrzne provokacije, ne more biti mesta mej nami. Vse upije: Doli z nedostojnim! Zgodi li se nocej zopet kaj važnega, vam bom koj objavil, uverjen, da vas stvar zanima.

Iz Kranja 16. avgusta. [Izv. dop.] Včeraj imeli smo prelep dan, a še lepši večer, kajti veselica, katero so priredili tukaj in v okolici na počitnicah bivajoči dijaki „Narodnemu domu“ na korist, izpala je v vseh točkah izborna. Program bil je prav srečno sestavljen. Prva točka bil je slavnostni govor. Priznavati moram, da nesem prijatelj slavnostnih govorov in da sem skoro vselej vesel, ko je ta oficialni uvod pri kraji. Včeraj pa sem bil prav prijetno iznenaden. Ta slavnostni govor bil je v istini izvrsten in želel bi slišati še mnogo enakih. Nič pretiranega, prisiljenega, govor ne predolg a krepak, dikcija vseskozi krasna, vrhu tega pa sonoren glas in potrebna zmernost in eleganca v prednašanju! Gosp. Poljaku moramo iz srca čestitati na istinito dovršenem govoru. Kot drugo točko peti so peveci pod vodstvom gosp. Lahajnerja Hajdrihovo „Jadransko morje“, potem gosp. Drucker samospev „Kam“. Zbor je bil jako krepak in gosp. Drucker je s svojim liričnim baritonom izzval toliko priznanja, da je moral samospev ponavljati. V 4. točki nastopil je gosp. A. Prevec in sviral na citrah „Potpourri iz raznih oper“. Tudi ta točka bila je jako dobro izpeljana in gosp. Prevec skazal se je izredno izvežbanega. Hajdrihov čveterospev „Molče pri oknu sva slonela“, bil je prav dobro pet in želel bi bil, da se ponavlja, ker je kompozicija lepa in ker bi bili pevci zaslužili več priznanja. Prihodnja točka bila je po pokojnem Mandelci poslovenjena igra „Ženski jok“ ki je izvabila prav veliko veselosti, smeha in splošnega odobravanja. Saj se je pa tudi vseskozi prav dobro predstavljala, ker so bile uloge v spretnih, vajenih rokah. Gospica Jelica Florijanová (Lucija), jedna glavnih podpor našega gledališča, igra s posebno sigurnostjo, njej vreano pridružila se je gospica Amalija Preširnova. Obe gospici ste zali prikazni in pokazali ste obilo talenta za zakonski stan. Gospodje Globočnik (Podvinski), Pirc (Kilijan), Vilfan (Dagatin) bili so vsi prav dobri, igralo se je gladko in živahno ter dosegel potrebni efekt. Zadnja do ranega jutra trajajoča točka bil je jako eleganten ples, katerega se je udeležilo osem in dvajset parov, in to zgolj brdkih, fino opravljenih dam in čilih neutrudljivih plesalcev. Gg. dijakom moramo res hvaležni biti za to veselico, katero so tako izvrstno aranžirali in v vseh točkah tako solidno in elegantno izveli. Kot vesten poročevalec moram dodati še to, da je pri plesu sviral oddelek vojaške godbe 17. pešpolka, da je bila veselica mnogobrojno obiskana, dvorana lepo okrašena, zabava splošna in srčna, katere ni kalila niti nadnormalna toplota, ki je nastala v čitalniških prostorih. Bil je zares prelep večer.

Domače stvari.

— (Vsa p. n. narodna društva), katera nameravajo s svojo zastavo priti k skupnej notranjskej slavnosti dne 2. septembra v Postojino, naj blagovolé to za časa naznaniti g. Ivanu Resman-u na Rakeku, kamor naj se pošiljajo sploh vsa bolj nujna vprašanja o slavnosti. Za ožji odbor:

Dr. J. Sterbenec, predsednik.

— (Kapitel) bode 22. t. m. v frančiškanskem samostanu Ljubljanskem, kjer se zbero družniki vse provincije sv. Križa, iz Hrvatske, Istre, Spodnjega Štajerskega in Kranjskega. Navzočen bode tudi glavni vizitator frančiškanskega reda iz Rima, kateri sedaj pregleduje vse samostane. V kapitelau volil se bode provincijal, ki pa odslej ne bode imel več sedeža v Gorici, nego v Ljubljani, gvardijani raznih samostanov in drugi dostojanstveniki reda v raznih samostanih.

— (V Zagorji na Notranjskem) bode v nedeljo 26. t. m. ob 3. uri popoldne potovalni učitelj gosp. E. Kramar predaval o kmetijstvu.

— (Redkost.) Izpod Golovca prinesel nam je danes prijatelj našega lista cvet jablane, ki letos že v drugič cveti.

— (Na večerajšnji čebelarški somenj) na Igu pripeljalo se je le kakih 150 panjev. Kupcev prišlo je samo iz Ljubljane in iz okolice kakih petnajst, ki bi bili radi veliko nakupili. Ker je bilo tedaj več kupcev, blaga pa malo, bile so cene visoke. Par panjev plačeval se je po 3 gld. 70 kr. in tudi višje.

— (Vabilo k besedi), katero priredi narodna Čitalnica v Kamniku v nedeljo dne 19. avgusta 1883. Spored: 1. K. Bendl: „Svoji k svojim“. Zbor. 2. Iv. pl. Zajc: „V boj“. Zbor. 3. „Sam ne vé, kaj hoče“. Dramatična gluma v jednem in 1/8 dejanja. Poslovenil Andrejčkov Jože. 4. „Pol vina, pol vode“. Veseloigra v jednem dejanji. Poslovenil Viktor Eržen. 5. Ples. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Ustopnina za ude 20 kr., za neude 40 kr. K tej besedi uljudno vabi odbor.

— (Razpisani sta službi) učiteljev na ljudskih šolah v Lozicah in v Knežaku z letno plačo po 400 gld. Prošnje do konca t. m. na okr. šolski svet v Postojini.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Postojina 16. avgusta. Znani narodni gostilničar Doksat umrl danes ob polu treh. Zopet velika zguba za narodno stvar v Postojini.

Zagreb 15. avgusta. Sinoč krvava bitka, danes popoldne je ljudstvo potrgalo vse magjarske grbe in pobilo okna na finančnih zgradbah. Straža pobegnila.

Zagreb 16. avgusta. (Corresp. Bureau.) Tudi pretekla noč ni bila brez izgreda. Kanoniku Taljanu in nekemu magistratnemu uradniku pobili so okna. Na Jelačičevem trgu postavili so se izgredniki proti vojaški patrolji, katera je rabila orožje. Oblastnije so poskrbele, da se prepreči nadaljno motenje miru.

Iz Prage 15. avgusta. Po serenadi v čast kardinalu Schwarzenbergu nastali so neznahtni nemiri, prouzročeni po nižjem ljudstvu. Pri tem sta se zaprla dva štirinajstletna dečka in čevljarški pomočnik Pokorny, ki se je straži upiral s palico. Jeden trgovski pomočnik pripravil se je zaradi renitence.

Dunaj 16. avgusta. Cesarjevič Rudolf ob 11. uri dopoldne otvoril električno razstavo. Kljub slabemu vremenu na tisoči občinstva, vsi povabljeni gosti, mej temi diplomatično osobje in člani cesarske hiše prisotni pri slovesnem aktu. Cesarjevič pri prihodu z živahnimi „hoch“ in cesarsko himno, kakor tudi po odbornikih najudanejšje pozdravljen, podal se takoj v cesarski paviljon, kjer ga je predsednik odbora baron Erlanger nagovoril, se zahvalil, da je prevzel pokroviteljstvo in izrekel hvalo cesarju in cesarjeviču za podporo podjetja, inostranskim vladam za mnogobrojno udeležbo. Naposled prosil je cesarjeviča, naj otvori električno razstavo. Cesarjevič odgovoril je na ta ogovor ter poudarjal važnost in bodočnost elektrike, da morda ni slučajno, da ima Dunaj tretjo a največjo električno razstavo v svojem gostoljubnem ozidju, kažoč na z Dunaja izhajajoče epohalne iznajdbe in izjavi, da je razstava državi in Dunaju na čast in izraža zahvalo prijateljskim državam za vrednostipolno sode-

lovanje. Cesarjevič proglasi potem v imenu cesarja, da je razstava otvorjena. Govor cesarjeviča navdušeno vsprejet. Cesarjevič obhodil potem vso razstavo, stavljal na vsacega posamičnega razstavljalca vprašanja in izražal priznanje ter izpodbujal.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
14. avg.	7. zjutraj	739.47 mm.	+13.4°C	brezv.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	738.30 mm.	+25.2°C	sl. sev.	jas.	dežja.
	9. zvečer	737.96 mm.	+19.6°C	sl. sev.	jas.	dežja.
15. avg.	7. zjutraj	737.04 mm.	+15.4°C	brezv.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	734.32 mm.	+28.5°C	sl. zah.	jas.	dežja.
	9. zvečer	733.36 mm.	+22.3°C	si. szh.	jas.	dežja.

Srednja temperatura obeh dnev je znašala +19.4° in +22.1°, oziroma normalna in za 2.8° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 14. avgusta t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	7	80
Rež,	4	87
Ječmen	4	6
Oves,	3	9
Ajda,	4	87
Proso,	5	53
Koruzna,	5	60
Leča	8	—
Grah	8	—
Fižol	10	—
Krompir, 100 kilogramov	—	—
Maslo, kilogram	—	96
Mast,	—	83
Špeh frišen	—	72
„ povojen,	—	78
Surovo maslo,	—	85
Jaica, jedno	—	2 1/8
Mleko, liter	—	8
Govoje meso, kilogram	—	60
Telečje	—	58
Svinjsko	—	62
Košunovo	—	30
Kokoš	—	35
Golob	—	17
Senno, 100 kilogramov	1	78
Slama,	1	60
Drva trda, 4 kv. metre	6	40
„ mehka,	4	20

Umrli so v Ljubljani:

8. avgusta: Adolf Armbruster, učiteljski pripravnik, 21 let, Sv. Petra cesta št. 32, za sušico. — Jurij Rozman, kaznenec, 28 let, Ulice na grad št. 12, za vodenico. — Alojzija Rozman, gostija, 74 let, Pred škofijo št. 21, za mrzlico. — Ludmila Petaver, krojačeva hči, 6 dni, Rožne ulice št. 27, za božjastjo. — 9. avgusta: Katarina Jenko, krojačeva žena, 38 let, Sv. Petra cesta št. 38, za jetiko. — Leopoldina Vizjak, lončarjeva hči, 13 mes., Krakovske ulice št. 21, za božjastjo. — Rajmund Zan, privatnega uradnika sin, 3 dni, Na Bregu št. 14, za božjastjo. — 12. avgusta: Marija Kocmur, postreščekova hči, 19 let, Opekarska cesta št. 9, za sušico. — 13. avgusta: Antonija Okorn, delavka, 77 let, Karlovska cesta št. 20, za želodčnim rakom.

V deželnej bolnici:

6. avgusta: Fran Marolt, posestnik, 42 let, za Delirium tremens. — 7. avgusta: Adolf Orenik, sobni slikar, 26 let, za Epilepsia acuta. — 8. avgusta: Štefan Kočar, dninar, 49 let, za unetjem trebušne kože. — 11. avgusta: Elizabeta Zalaznik, gostija, 48 let, za oslabiljenjem močij.

VIZITNICE

priporočila

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani.

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo:

Filijala za Ogersko:

Dunaj, Giselastrasse št. 1, 1 Pešta, Franz-Josefsplatz 5,
v hiši društva. v hiši društva.

Društvena aktiva	frank.	79,368,882.80
Letni dohodki na premijah in obrestih dne 30. junija 1881	„	15,412,821.75
Izplačitve zavarovalnin in rent in zakupnin itd. za obstanka društva (1848) več kot	„	128,300,000.—
V slednjem dvanaestmesečnem poslovalnem obdobju uložilo se je pri društvu za	„	67,185,575.—
ponudb, vsled česar znaša skupni znesek v slednjih 25 letih na uloženi ponudbah več kot	„	1,077,022,110.—

Prospekte in druga razjasnila daje

Glavna agentura v Ljubljani, na Tržaški cesti št. 3, II. nadstropje

pri Val. Zeschkotu.

(162—6)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.

Dunajska borza

dne 16. avgusta t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta		78 gld.	75	kr.
Srebrna renta		79	45	„
Zlata renta		99	80	„
5% marena renta		93	50	„
Akcije narodne banke		839	—	„
Kreditne akcije		298	50	„
London		119	80	„
Napol.		—	49	„
Č. kr. cekini		—	65	„
Nemške marke		58	35	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	120	50	„
Državne srečke iz l. 1864.	100 gld.	170	50	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta		99	80	„
Ogrska zlata renta 6%		119	85	„
„ „ 4%		88	90	„
„ papirna renta 5%		87	35	„
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.		103	—	„
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	114	50	„
Zemlj. obč. avstr. 4% zlata zast. listi		118	—	„
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice		107	35	„
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice		105	50	„
Kreditne srečke	100 gld.	173	50	„
Rudolfove srečke	10	21	25	„
Akcije anglo-avstr. banke	120	111	75	„
Trammway-društ. velj.	170 gld. a. v.	224	—	„

Notarski koncipijent,

v vseh notarskih in pravnih zadevah popolnem izurjen, najstletne nepretngane prakse, zmožen tudi v slovenskem uradovanji, želi prejembo službe na Kranjskem kot notarski koncipijent. — Oglasila naj se oddajo pri administraciji tega lista.

(536—3)

Poslano.

(4—24)

GLAVNO SKLADIŠTE
MATTONIJEVE

GLESSHÜBLER

najčistije lužne

KISELINE

poznate kas najbolj okrepljujuče piče,

1 kas izkušan liek proti trajnom kašlju plučevine 1

želučca bolesti grkljana 1 proti mehurnim kataru,

kas 1 elastioah za (PASTILLEN)

probavile

malaz se kod Hinke Mattonija (Karlovi variu Ceskoj).